

SIKÇA SORULAN SORULAR

2021/2022 İnsani Gelişme Raporu

'Belirsiz Zamanlar, Huzursuz Yaşamlar: Dönüşen Dünyada Geleceğimizi Şekillendirmek'

S1. Rapor 'Endişelerle dolu bir dünyada yaşıyoruz' cümlesiyle açılıyor, ancak işler gerçekten insanlık tarihinin diğer anlarında olduğundan daha mı endişe verici?

- Tam olarak öyle değil. Raporda, yeni belirsizlik türlerinin üst üste binerek yeni biçimlerde etkileşime geçtiği ileri sürülüyor.
- İnsanların her zaman karşılaştığı, küresel salgınlardan savaş ve kuraklığa kadar çeşitli zorluklar şu anda tehlikeli gezegensel değişiklikler, Sanayi Devrimi kadar geniş kapsamlı toplumsal dönüşümler ve yaygınlaşan siyasi kutuplaşmalar bağlamında gerçekleşiyor.
- Son on yılda artış gösteren stres, üzüntü, öfke, endişe gibi duygular ve öfkenin bedensel yansımaları şu anda, bu deneyimlerin Gallup Inc. tarafından değerlendirilmeye başladığı 2006 yılından bu yana görülen en yüksek düzeye ulaştı.
- Tüm İnsani Gelişme Endeksi (İGE) Grupları genelinde insanlarda algılanan güvensizlik düzeyi yüksek olmakla birlikte son yıllarda, insani gelişme endeksi çok yüksek olan ülkelerin bazılarında da dahil olmak üzere, daha da arttı.
- Belirsizlik ve geleneksel işleyiş biçimlerinde kökten değişim hem fırsat hem de riskleri içerir. Burada bize düşen önemli iş, endişelerin harekete geçmemizi engellemesine izin vermemek.

S2. Belirsizliklerin nasıl katmanlandığı ve birbiriyle etkileşime girdiğine yönelik örnekler verebilir misiniz?

- İnsanların her zaman karşılaştığı, küresel salgınlardan savaş ve kuraklığa kadar çeşitli belirsizlikler şu anda tehlikeli gezegensel değişiklikler, malzeme ve enerji kullanımında Sanayi Devrimi kadar geniş kapsamlı dönüşümler, ve yaygınlaşan siyasi kutuplaşmalar bağlamında gerçekleşiyor.
- Küresel krizler mevcut eşitsizliklerin üzerine yığıldı: 2008 küresel finans krizi, devam eden küresel iklim krizi, Koronavirüs küresel salgını ve ufukta beliren küresel gıda krizi.
- Ukrayna'daki savaş küresel salgın ile aynı zamana denk gelerek küresel tedarik zincirlerini yıprattı; buna paralel olarak, ufukta görünen küresel gıda krizini daha da kötüleştirecek bir tehdit olarak, bir nesilde görülen en büyük hayat pahalılığı krizi ortaya çıktı.
- Tehditlerin bu etkileşimi son derece karmaşık bir yapıya sahip.
- Raporda ele alınan zorlukların birçoğu tek başına değerlendirildiğinde yeni zorluklar değil. Savaşlar ve küresel salgınlar dünyada daha önce de yaşandı. Ancak küresel salgınların günümüzde karşı karşıya kaldığımız iklim değişikliği ve biyoçeşitlilik kaybı gibi başka krizlerle kesiştiğini daha önce hiç görmemiştik.

S3. Raporda, belirsizliklerin birbiriyle karmaşık biçimlerde etkileşime geçmesi sonucunda güvensizlik ile birlikte ilerleme ve kutuplaşma ile birlikte ilerleme olmak üzere ikiz çelişki ortaya çıktığından söz ediliyor. Bunu daha da açıklayabilir misiniz?

- Küresel salgın ortaya çıkmadan önce birtakım temel gelişme metriklerinin tarihin en

yüksek seviyelerinde ölçülmesine rağmen, dünya genelinde her 7 kişiden en az 6'sı güvensiz hissediyordu. İnsanlarda algılanan güvensizlik düzeyi İnsani Gelişme Endeksindeki (İGE) tüm gruplarda oldukça yüksek, ve başta İGE'si çok yüksek olan ülkelerin bazılarında olmak üzere artış gösterdi.

- Belirsizliği körükleyen -ve belirsizliğin körüklediği- siyasi kutuplaşma da artıyor. Dünya genelinde insanların yüzde 30'undan daha azı, insanların çoğunun güvenilir olduğunu düşünüyor; bu, tarihte kaydedilmiş en düşük değer.

S4. Neden giderek daha karmaşık biçimlerde birbirini etkileyen belirsizliklerle karşı karşıyayız?

- İnsanların her zaman karşılaştığı, küresel salgınlardan savaş ve kuraklığa kadar çeşitli belirsizlikler şu anda tehlikeli gezegensel değişiklikler, malzeme ve enerji kullanımında Sanayi Devrimi kadar geniş kapsamlı dönüşümler ve yaygınlaşan siyasi kutuplaşmalar bağlamında gerçekleşiyor.
- Günümüzde insan faaliyetleri gezegensel sistemleri eşi benzeri görülmemiş ölçek ve hızlarda etkiliyor. Bu durum insanların bin yıllardır kullandığı temel referans çerçevesini de değiştiriyor.
- Bu baskıların hafifletilmesi için, örneğin enerji sistemleri, gıda üretimi, ulaşım alanlarında gerçekleştirilecek dönüşümler gibi, geniş kapsamlı toplumsal dönüşümlere ihtiyaç duyuluyor. Ancak bunlar da beraberinde kendilerine ait yeni belirsizlikler getirecek.
- Yeni yenilenebilir enerji teknolojileri ne kadar hoş karşılanırsa karşılanırsın, dünyanın dört bir yanındaki güneş panelleri ve rüzgar türbinleri için gereken malzemelerin tedarikiyle ilgili olanlar da dahil olmak üzere, kendilerine özgü çevresel maliyetler taşıyor.
- 'Yeşil ekonomi' 2030'a kadar dünya genelinde 24 milyonu aşkın yeni iş yaratabilir. Ancak bu işler her zaman, fosil yakıt endüstrileri kapatıldıkça iş kaybı yaşayacak bölgelerde yaratılmayacak. Fosil yakıt temelli ekonomiyle aynı becerileri de gerektirmeyecek.
- Fransa'da insanlar 2021 yılında bir kez daha artan petrol fiyatlarını protesto etti; İspanya'da elektrik faturalarına karşı gösteriler düzenlendi; Yunanistan'da ise kömür madenlerinin kapatılması toplumsal huzursuzluk yarattı. Tüm bunlar, yenilenebilir enerji sektöründe birçok iş yaratılırken gerçekleşti. Bireyler, kaybeden tarafta olduklarında, toplam ekonomik kazanımlara pek değer vermiyor.
- Birçok ülkede siyasi kutuplaşma artıyor. Bu durum şiddet riskini artırıyor, güveni azaltıyor, toplumu bölüyor, kamu müzakere ve eylemlerini zayıflatıyor.
- Yapay zeka ve sosyal medya gibi dijital teknolojiler, insanların seçimlerini etkileyen olgulara yönelik bakış açılarını çarpıtmak üzere yanlış bilgi yaymak amacıyla kullanılıyor.
- Yalnızca gelişme alanındaki (ortalama) başarımlara odaklanan politikalar, belki de ilerlemeyi gizleyecek ve artan güvensizlik duygularını göz ardı edecek kör noktalar yaratır. Gelişmenin esas bileşenlerinden biri insanları güçlendirmek.

S5. Siyasi kutuplaşma neden artıyor ve bu neden bu kadar büyük bir sorun?

- Belirsizlik siyasi kutuplaşmayı körükleyebilir, bu durum ise insanların birbirine karşı güvenini azaltır, toplumu böler ve kamu müzakerelerini zayıflatır.
- Kutuplaşma, insanların tercihlerindeki basit farklılıklardan çok daha fazlası. Gruplar arasındaki toplumsal bölünmelerin, karşıt grupları eninde sonunda daha ekstrem pozisyonlara itebilecek kadar derinleşmesiyle ilgili.
- Kutuplaşma, iş birliğinin kapsamını, tam da karşı karşıya olduğumuz ortak zorluklar onu en çok gerekli kıldığında daraltır.
- Sosyal medya gibi dijital iletişim teknolojilerinin hızla yaygınlaşması, insanları birbirine bağlama potansiyelinin ötesinde, yanlış bilginin yayılması ve dijital araçların kutuplaşmayı körüklemek amacıyla kötüye kullanılması için yollar açtı.

S6. Ruhsal sıkıntılar neden (belirsizlikler karşısında) insani gelişmeyi engeller?

- Ruhsal sıkıntılar; eğitim veya iş performansının zayıf olmasına bağlı ruhsal bozukluklar, yoksulluk, erken ölüm, engellilik ve genel olarak sağlıksızlığa yol açmak gibi pek çok şekilde insani gelişmeye zarar verebilir.
- Dünya genelinde büyük ve giderek şiddetlenen bir ruh sağlığı krizi yaşanıyor; her sekiz kişiden biri, veya 970 milyon insan, ruhsal bozukluklardan mustarip.
- Ekonomik güvensizlik, küresel salgın ve iklim krizi gibi endişeler ruhsal sıkıntıları daha da ağırlaştırıyor.

S7. Artan ve karmaşık belirsizlikler karşısında ne yapmamız gerekiyor?

- Karşı karşıya kaldığımız belirsiz dönemler ile bir şeyleri anlama ve yapmanın klasik yolları arasındaki olası uyumsuzluğun farkında olmalıyız.
- İnsani gelişmedeki açıklar da dahil olmak üzere, toplumsal açıklarla mücadele etmeye odaklanmalıyız; çünkü bu açıklar önümüzdeki belirsizlikler içinde yönümüzü bulmayı zorlaştırıyor. Belirsizlikler ve güvensizlikler eşit değil; kadınlar, azınlık grupları ve birçok başka grubu ilk önce ve en ağır şekilde etkiliyor.
- Belirsizliklerin içinde yönümüzü bulabilmek için **YSY'ye** -yani **yatırım, sigorta ve yeniliğe**- odaklanan politikaların yanı sıra kurumların ve karar alma süreçlerinin belirsizliklere yaratıcı ve çevik biçimde yanıt verebilmesine izin verecek toplumsal bağlamlar oluşturmalıyız.

S8. YSY'nin, yani yatırım, sigorta ve yeniliğin neden önemli olduğunu biraz daha açıklayabilir misiniz?

- **YSY'ye, yani yatırım, sigorta ve yeniliğe** odaklanan politikalar insanların belirsizlikler içinde yönlerini bulmaları ve bu belirsizlikler karşısında gelişmelerine büyük katkı sağlayacak.
- Belirsizliklerin içinde gelişmek için gereken yeteneklere yönelik **yatırımlar**, kamu yararından doğa temelli insani gelişmeye ve insanlara yönelik yatırımlara kadar uzanır.
- **Sigorta**, herkesin belirsiz bir dünyada gerçekleşen beklenmedik durumlara karşı korunmasına katkı sağlar. COVID-19 küresel salgınının ardından dünya genelinde sosyal korumanın hızla artması aynen bunu başardı, diğer yandan da sosyal koruma kapsamının eskiden ne kadar küçük olduğunun ve bu konuda katedilecek daha ne

kadar yol olduğunun altını çizdi. İnsan haklarının korunması ve siyasi katılımın sağlanması, kutuplaşmaya karşı sigorta işlevi görebilir.

- Teknolojik, ekonomik, kültürel gibi birçok biçimiyle **yenilik**, insanlığın karşı karşıya kalacağı güçlüklerle mücadelede hayati önem taşıyacak. Güven oluşturmak için, yanlış bilgilendirmeye karşı mekanizmalarda yeniliğe açık pek çok alan var.

S9. Belirsizlikler içinde yönümüzü bulmamızda Yatırım neden önemli?

- Yenilenebilir enerjiden küresel salgın ve doğal tehlikelere hazırbuluşluğa kadar birçok şeye yönelik yatırımlar, gezegensel baskıların hafifletilmesi ve toplumların küresel şoklarla daha iyi başa çıkabilmeye hazırlanmasına katkı sağlar. 2004 yılında Hint Okyanusu'ndaki tsunaminin ardından afet riskinin azaltılması alanındaki gelişmeleri düşünün.
- Küresel kamu yararı için de yatırımlara ihtiyaç var. Yeni belirsizlik türleri çoğu kez küresel olgulardan kaynaklanır, bunların büyük bölümü ise küresel iş birliği gerektirir. Örneğin, gelecekte küresel salgınlara karşı önlem almak için gereken ek yatırımların yılda yalnız 15 milyar ABD doları tutarında olduğu tahmin ediliyor; bu tutar COVID-19 küresel salgınının ekonomik maliyetinin çok küçük bir kısmı.

S10. Belirsizlikler içinde yönümüzü bulmamızda Sigorta neden önemli?

- Sigorta, belirsizlik karşısında ek koruma sağlar. Sosyal sigorta gibi, insanlara yönelik bazı risklerin yönetilmesine yardımcı olan yapıların, kayıt dışı istihdamda veya gig işçileri (kısa süreli işlerde çalışan işçiler) gibi güvencesiz istihdamdakiler için de dahil olmak üzere, canlandırılması ve çağdaştırılması gerekir.
- Sağlık ve eğitim gibi evrensel temel hizmetlere yönelik yatırımlar da insanların şokları yönetmesi ve yeni yollar denemenin teşvik edilmesine katkı sağlamak açısından önemli. İnsanlar sağlıklarını, eğitimlerini veya mali güvenliklerini tehlikeye atacak yeni şeyleri denemekten son derece çekinir.

S11. Sigorta pahalı değil mi? Parasını kim ödeyecek?

- Rapor sigorta konusuna geniş anlamıyla, risk azaltımı (genellikle krizin kendisiyle baş etmekten daha ucuzdur) ve kolektif karar almaya yönelik sosyal mekanizmaları da içerecek şekilde bakıyor. Sigorta birçok farklı biçimde olabilir; bu konuda yaratıcı davranmamız gerekecek.
- Devlet programlarını finanse eden primli sosyal sigorta programları insan güvenliğini artırmakla kalmaz, aynı zamanda risk almayı ve yatırımları teşvik eder.
- Bunun tam tersi de geçerlidir: Bazı yatırımlar sigorta sağlayabilir. Örneğin, doğa temelli insani gelişmeye yönelik yatırımlar şoklara karşı dayanıklılık oluşturmada etkili bir yol olabilir.
- Ruh sağlığı hizmetleri gibi hizmetlere evrensel erişim sağlanması da bir tür sigorta görevi görebilir.
- İnsan haklarının korunması da belirsizliğin hakim olduğu dönemlerde insanlar için sigorta görevi görür. Anlayış, saygı ve eşitliği teşvik eden mekanizmalar toplumların etnik, dini ve sosyo-ekonomik kimliklere dayalı çatışmalar gibi çeşitli güçlüklerde

- yönünü bulmasına yardımcı olur.
- Gönüllülük de, dayanışma temelinde, toplulukları şoklara karşı hazırlayan bir tür kolektif sigorta.
- Siyasi diyalog ve tartışmalar kutuplaşmaya karşı sigorta işlevi görebilir.

S12. Belirsizlikler içinde yönümüzü bulmamızda Yenilik neden önemli?

- İleride yaşanacak güçlüklerde yönümüzü bulmamıza yönelik yaklaşımların merkezinde teknolojik, ekonomik, kültürel gibi birçok biçimiyle yenilik yer alacak.
- Hükümetin, yenilikçi iklimin teşvik edilmesinde önemli rolü var. Aşırı hayret verici hızlarda getiren hükümetler, COVID-19 küresel salgını boyunca itici güçlerden ve etkin ortaklardan biri olmuştur.
- Yenilik, teknolojilerden çok daha fazlası. Örneğin, hiç kimsenin geride bırakılmamasını sağlamak için sivil toplumla, veya çevrenin korunması için şirketlerle iş birliği halinde çalışmak gibi sosyal yenilikler de önemli.

S13. Yatırım, sigorta ve yeniliğe odaklanan politikaların oluşturulması, belirsizlik ve köklü değişikliklere son verecek ve bizi normale döndürecek mi?

- Antroposen'in tehlikeli gezegensel değişimi, köklü toplumsal dönüşümler ve kutuplaşmış toplumlar keşfedilmemiş sulara yüzdüğümüz anlamına geliyor. Ancak **YSY**, yani **yatırım, sigorta ve yenilik**, insanların önümüzde yatan belirsizliklerde yönünü bulmasına yardımcı olacak.
- Hedefimiz 'normale dönmek' olmamalı: Statüko, sorunun parçalarından biri.
- Klasik krize müdahale ve risk yönetim mekanizmaları, düzeni küresel ve birbiriyle bağlantılı biçimde kökten değiştirme görevine uygun değil.

S14. Kurumların temelini oluşturan hangi varsayımları göz önünde tutmalıyız?

- İnsanların nasıl karar aldığına ilişkin - inançlar ve duygulardan bağımsız, sabit tercihlere sahip olduğumuz, ve yalnız bireysel yararlılığı en üst düzeye çıkarmayı amaçladığımız gibi - varsayımlar bazen yararlı olmakla birlikte insanların davranışlarına nelerin yön verdiğini tamamen hesaba katmaz. Davranış bilimleri, tıpkı insanların inançlarını nasıl oluşturduğu ve sürdürdüğüne ilişkin içgörüler gibi, daha geniş bir bakış açısı kullanır; bu bakış açısı siyasi kutuplaşma ve aşırıcılığın anlaşılmasında kilit önem taşır. Bu geniş bakış açılarının sağladığı önemli içgörülerden biriyse, sosyal bağlamımız ile seçimlerimizin birçoğunu şekillendiren bireysel tercihler, inançlar ve duygular arasındaki karşılıklı bağımlılığın farkına varmak.

S15. Anlatıların neden önemli olduğunu biraz daha açıklar mısınız?

- Sosyal bağlamımız önemli; politikalar ve kurumlar da bu bağlamda yerleşik. Toplumsal süreçlerin engellediği durumları, ve bu süreçlerin güven ve uyum oluşturulmasına katkı sağlayacak bir avantaj olarak nasıl kullanılabileceklerini yakından incelemeliyiz.
- Raporun önemli argümanlarından biri, esenlik ve eylemliliğin yanı sıra başarımlar ve özgürlükler gibi alanlarda insani gelişme konusunda daha inatçı ve kararlı olmanın bu avantajı sağlayacağı yönünde.
- Eylemlilik ve özgürlükleri teşvik etmek için esneklik, dayanışma, yaratıcılık ve

kapsayıcılık olmak üzere, harekete geçirici dört ilkenin ilerletilmesinde yarar var.

S16. Teknoloji alanında ve endüstrilerde muazzam değişiklikler gerçekleşiyor. İlerleme kaydetmek için bunlara bel bağlasak olmaz mı?

- Teknoloji iki tarafı keskin kılıç gibi. Tehditlerin daha iyi öngörülebilmesini sağlar; sağlık ve tıp alanlarında yeni ufuklar açar, sınırsız temiz enerji ümidini olası kılar, yeni endüstriler ve işler yaratır. Ancak aynı zamanda yanlış bilginin daha hızlı ve daha uzaklara yayılmasına izin vererek güvensizlik yaratır ve belirsizliğe yelpaze tutar.
- Gezegensel baskıların hafifletilmesi dünyanın şu anki işleyişinde büyük ölçüde köklü değişiklikler gerektirmekle birlikte, kendine özgü önemli belirsizlikleri beraberinde getirir.
- Yeni yenilenebilir enerjiler, tüm dünyadaki güneş panelleri ve rüzgar türbinleri için gereken malzemelerin tedarikiyle ilgili olanlar da dahil olmak üzere, yeni çevresel maliyet ve riskler taşır.
- 'Yeşil ekonomi' 2030'a kadar dünya genelinde 24 milyonu aşkın yeni iş yaratabilir. Ancak bu işler her zaman, fosil yakıt endüstrileri kapatıldıkça iş kaybı yaşayacak bölgelerde yaratılmayacak. Fosil yakıt temelli ekonomiyle aynı becerileri de gerektirmeyecek.

S17. Politika belirleyicilerin bu rapordan hangi dersleri çıkarmasını umuyorsunuz?

- Mevcut durumun gerektirdikleri ile işleri anlamanın ve yapmanın klasik yolları arasında artan uyumsuzluk, aslında yeni bir şeyler yapmaya yönelik bir fırsat.
- Belirsizliklerle dolu gelecekte yönümüzü bulabilmek için, insani gelişmedeki açıklar da dahil olmak üzere, toplumsal açıklarla mücadele etmeliyiz. Bunun yanı sıra, doğal sistemler üzerinde eşi benzeri görülmemiş yoğunluk ve ölçeklerdeki insan baskısını hafifletmeliyiz.
- Daha da gelişebilmek için deneylememiz ve iş birliği yapmamız gerek. COVID-19 küresel salgını yaratıcılığımızı ortaya çıkararak nelerin mümkün olduğuna yönelik fikirlerimizi genişletti. Ne var ki, verdiğimiz tepkiler ise eşitsizlik ve güvensizliğin etkilerini açığa vurdu.
- Bu noktadan nereye gideceğimiz bize bağlı. Eşitsizlikleri gidererek ve insanların özgürlükleri ve fırsatlarını artırarak, insani potansiyelimizi açığa çıkararak, yaratıcılığımızdan ve çeşitliliğimizden yararlanarak, şimdi ve gelecekte insanların başarıyla geliştiği yarınları inşa edebiliriz.